

Politikološko znanje u **praksi**

Osnovi istraživanja u političkim naukama

Šta zapravo znamo o politici?

- Konvencionalno vs. Ekspertsko znanje
- Ključne kritike:
 - Nije nauka
 - Opsesija nevažnim stvarima
 - Fokus na statističkim modelima (umjesto ljudima)

Šta možemo naučiti druge?

- Efekat političkih kampanja?
- Postoji li “volja naroda”?
- Postoje li neopredijeljeni birači?
- Koliko građani zapravo znaju?
- Politički stavovi: biologija ili učenje?
- Diverže, Mihels, Bobst – “pravi” zakoni?

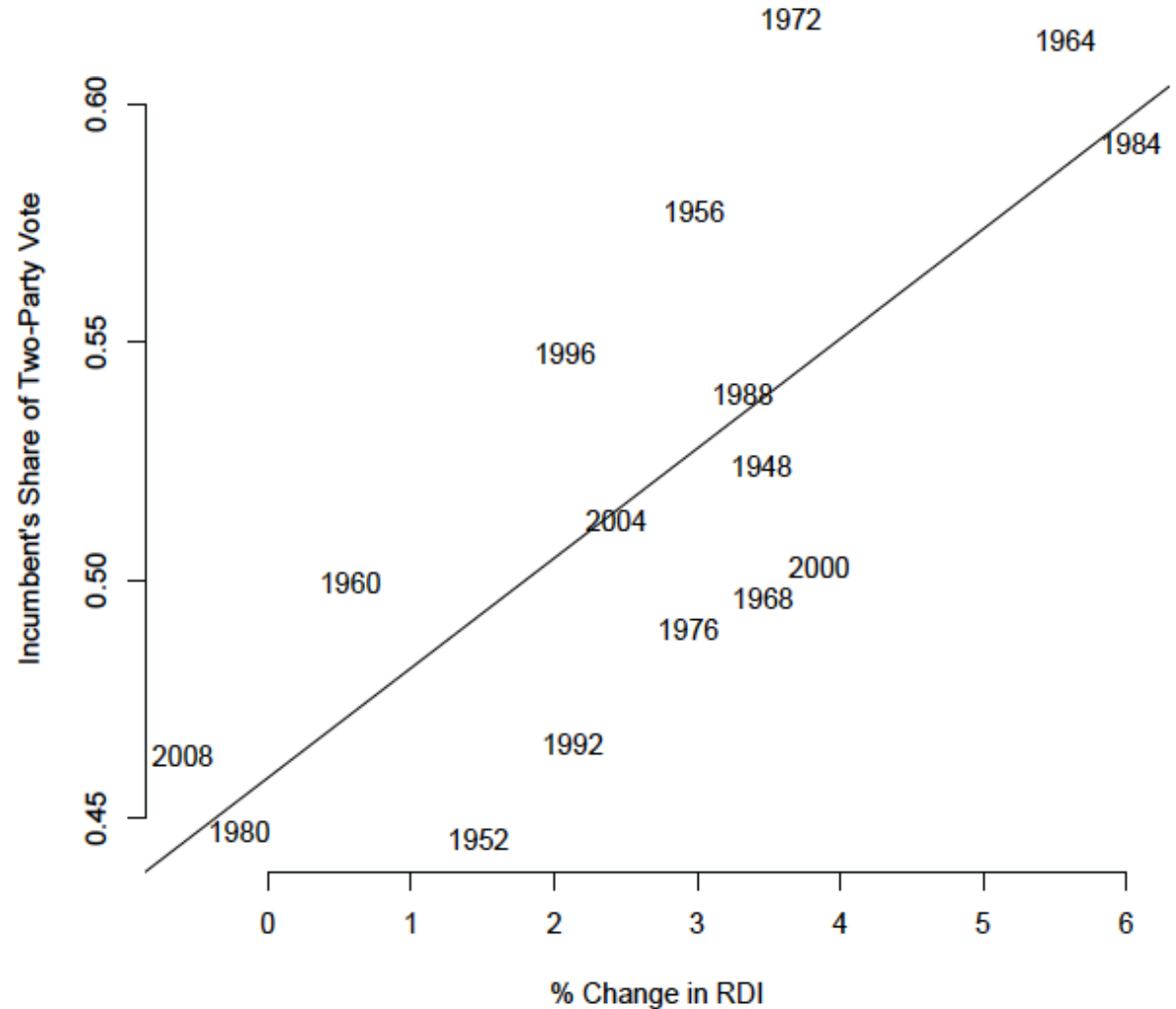
Političke kampanje?

Političke kampanje

- Konvencionalno znanje:
 - *Politička strategija dobija izbore*
 - *Važni su svi građani*
- Ekspertsko znanje:
 - *Većina izbora su riješeni unaprijed*
 - *Kontekst je ključan*
 - *Nijesu svi građani jednako važni - apstinenti?*
 - *Efekat "pojačanja"*

Figure 1: Presidential Vote vs. the Economy

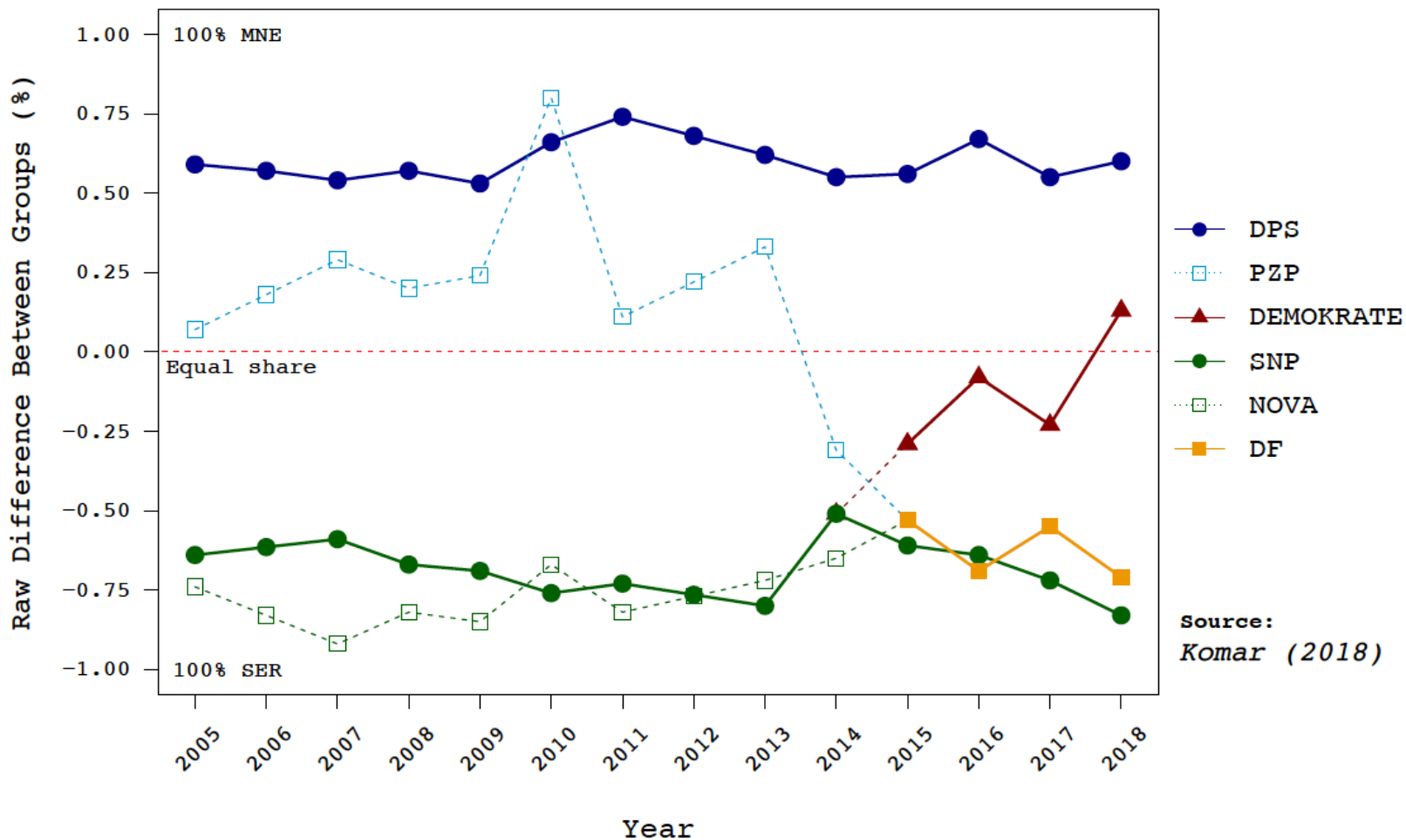
Presidential Vote vs. Economy, 1948-2008

Kontekst:
stanje
ekonomije

Kontekst: *etničke podjele*

Ethnic Differences in Party Choice: Montenegro (2005–2018)

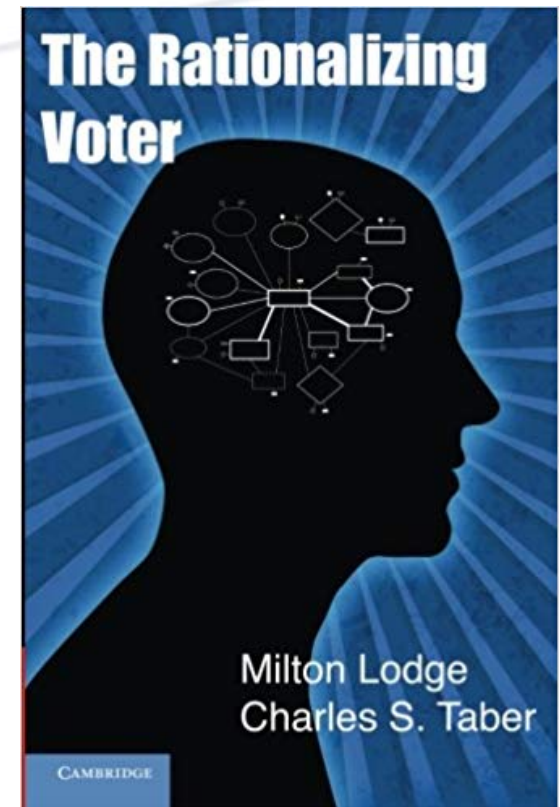
Razlike među glasačima

- Ko apstinira i zašto?
 - *Demografija*
 - *Prvi izbori?*
 - *Zainteresovanost*
- Snaga političkih stavova?
 - *Partijska identifikacija (partisan)*
 - *Ambivalentni (neodlučni) glasači*
 - *Kada odlučujemo za koga da glasamo?*

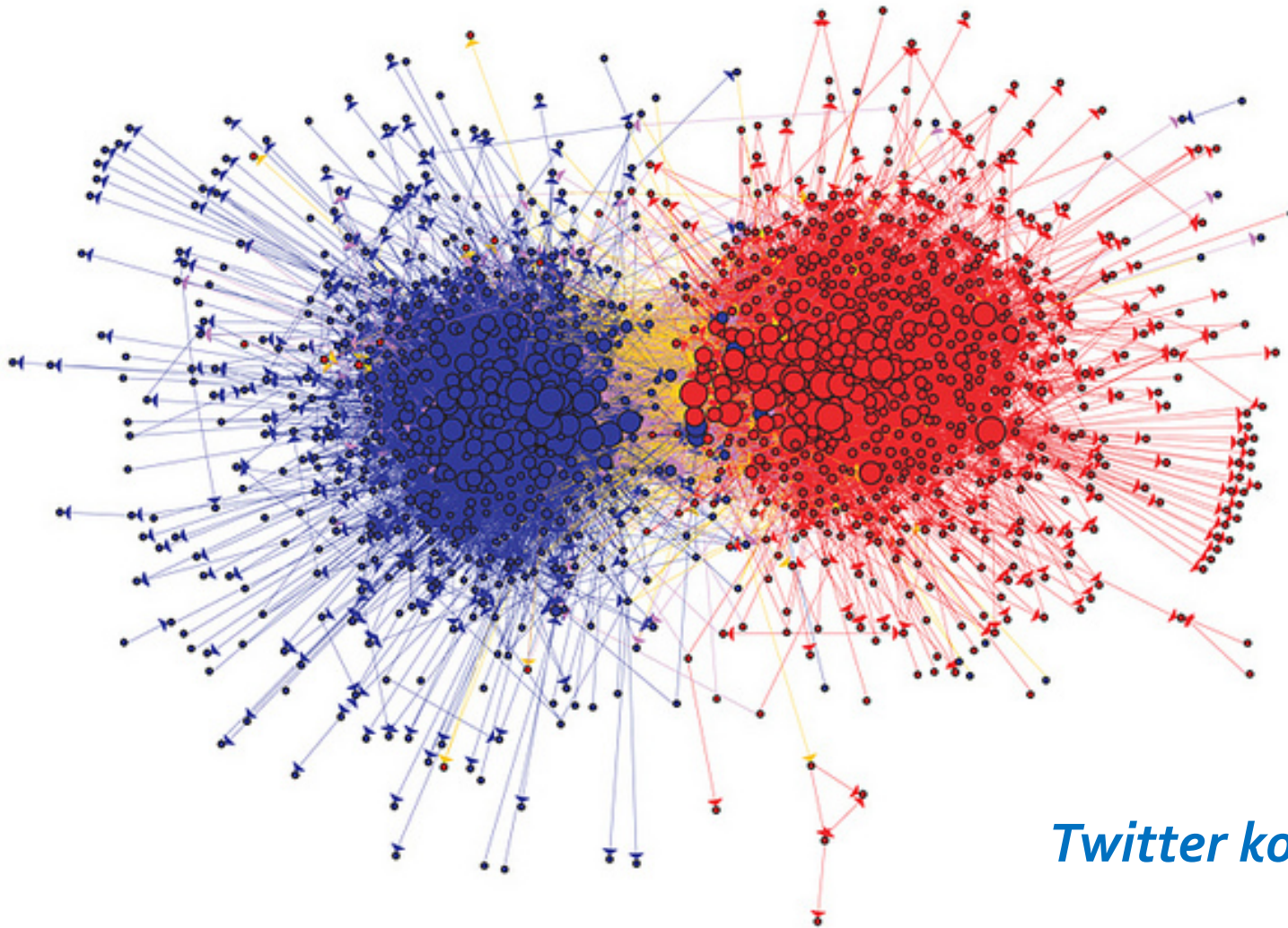

Razlike među glasačima

- Efekat "pojačavanja"
(*reinforcement*)
 - Većina kampanja samo pojačava već postojeće stavove
 - Ljudi veoma selektivno biraju informacija s kojima su saglasni
 - Birači odlično racionalizuju
 - Efekat zavisi od vrste emocija (strah vs. sreća)

“Eho-komore”

Twitter komunikacija

Volja naroda?

Volja naroda?

- Konvencionalno mišljenje:
 - *Svi političari misle da znaju šta je "volja naroda"*
 - *Ankete su adekvatna mjera javnog mnjenja*
 - *Mandat političara je rezultat volje naroda*
 - *Direktna demokratija je bolja od indirektna demokratije*

U NATO mimo volje naroda

Poslanici SNP-a i DF-a osporili pred Ustavnim sudom Zakon o potvrđivanju Sjevernoatlantskog ugovora, ističući da nije ispoštovana ustavna procedura u vezi potrebne većine za njegovo usvajanje

Početna > POČETNA > Aktuelno > CRNOGORSKI PREMIJER: Ulazak u NATO je VOLJA NARODA

AKTUELNO

POLITIKA

SRBIJA

CRNOGORSKI PREMIJER: Ulazak u NATO je VOLJA NARODA

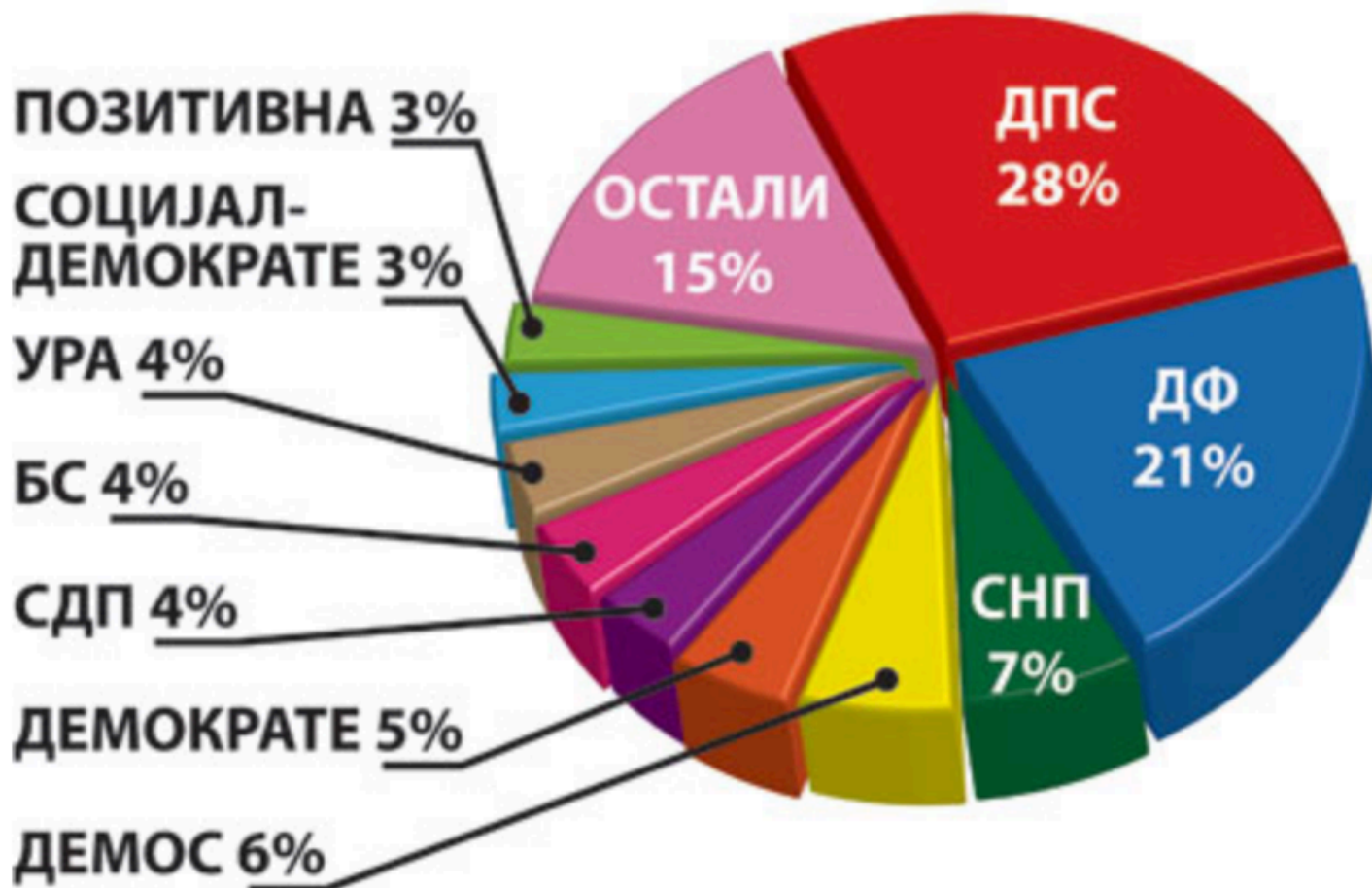
17:16 12.04.2017.

15 kol

Ko je narod?

- Građani su rijetko saglasni oko političkih pitanja
 - 75% saglasna, ostalih 25%? Većina isto što i “svi”?
 - Saglasnost po jednom pitanju nije dovoljna - pitanje mandata?
 - Većina ljudi nijesu ideološki orijentisani
 - Nije lako mjeriti preferencije građana
 - Volja naroda je zbir pojedinačnih volja?

ISTRAŽIVANJE JAVNOG MNJENJA O DRUŠTVENO-POLITIČKIM TRENDOVIMA POKAZALO DA VLADAJUĆA PARTIJA GUBI PODRŠKU

Rejting političkih subjekata

Podaci u odnosu na prisutno stanovništvo u zemlji

	Opredijeljeni			
	C.I. 95	+/-%	% od	% do
DPS	40.9	3.5	37.4	44.4
DF	23.2	3.0	20.2	26.2
Ključ	14	2.5	11.5	16.5

Neopredijeljeni birači?

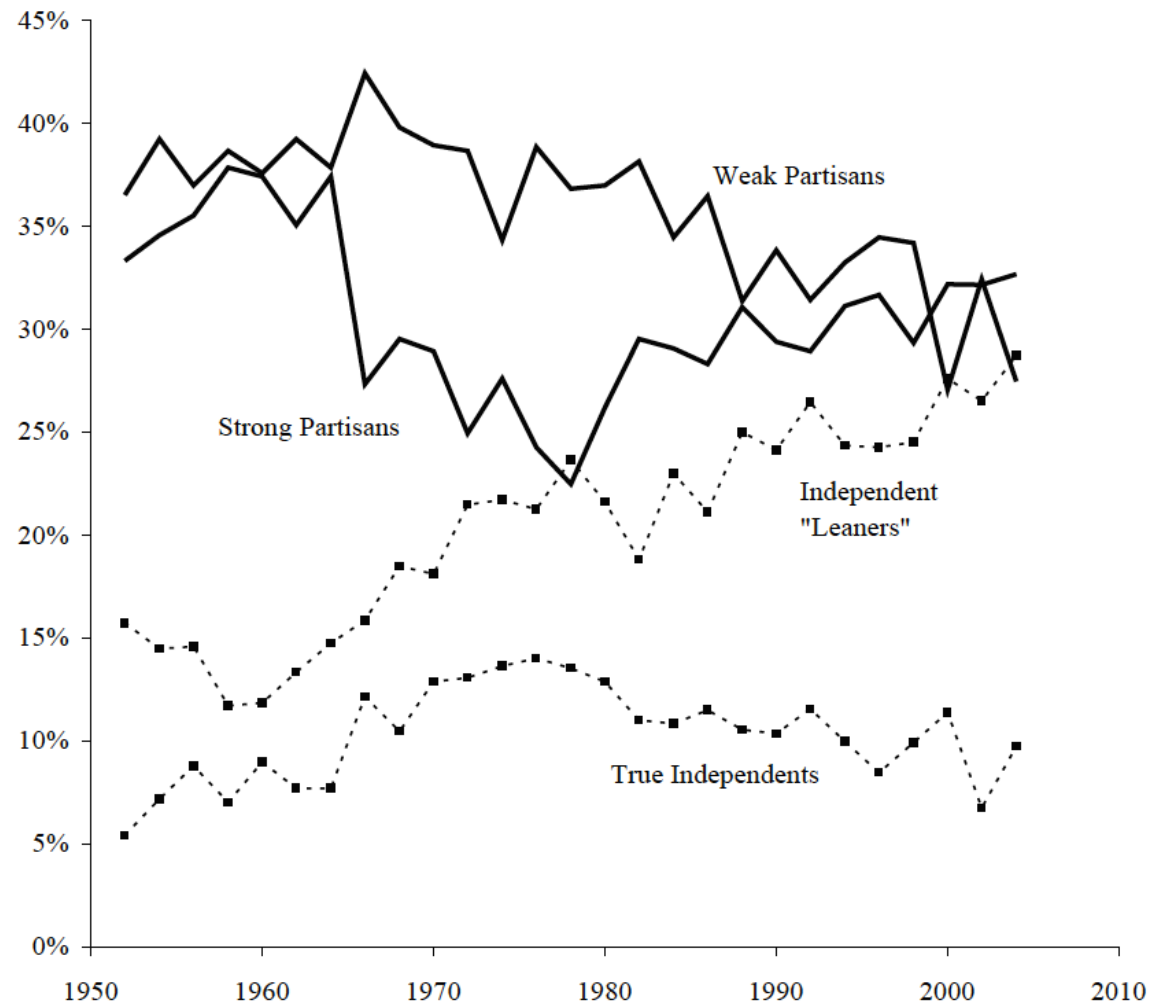
Neopredijeljni (nezavisni) birači?

- **U teoriji:** porast onih koji kažu da se ne identifikuju sa nijednom partijom
 - Procjenjuju politička pitanja na objektivan način
 - Moguće ih je razuvjeriti
- **U praksi:** većina neopredijeljenih se ponaša na isto način kao oni koji pripadaju nekoj partiji (glasanje, zauzimanje pozicija...)

Stvarno
neopredijeljni

?

Figure 2: Partisans and Independents, 1952-2004

Percent of respondents who self-identify as strong partisans, weak partisans, independents who lean toward one of the two major parties, and true independents. American National Election Studies.

Političko znanje?

Zašto je važno?

- **Konvencionalno mišljenje:**

- Građansko obrazovanje je nužno za **funkcionalnu demokratiju**
- Specifično političko znanje, kompetentnost, informisanost ne idu zajedno sa nedemokratskim režimima
- Nije moguće donositi razumne političke odluke bez adekvatne količine političkog znanja

Informed Voter

Zašto je važno?

- Uticaj znanja građana na tipa režima u kojem žive (npr. Aristotel) - *dobri građani se ne rađaju – oni se stvaraju*
- Obrazovanje vs. političko znanje
- Zbog čega je političko obrazovanje **važno**:
 1. Pomaže razumijevanju interesa pojedinaca/grupa i uticaja politika
 2. Omogućuje razumijevanje društvene stvarnosti (kontekst odluke)
 3. Garantuje veću stabilnost stavova – odbrana od populizma?
 4. Porast povjerenja
 5. Pozitivno utiče na političku participaciju (i toleranciju)

Koliko ljudi zapravo znaju?

- Znanje o sistemu vs. znanje o ljudima/politikama
- Prosječan birač teško može tačno odgovoriti 50% pitanja
 - Mlađi znaju manje
 - Formalno obrazovaniji znaju više
 - Razlike među polovima?
- Par primjera iz Amerike:
 - ~ 30% građana nije upoznata sa tim da su Rep. konzervativniji od Dem.
 - ~ 50% građana ne zna da se Republikanska partija protiv "velike vlade"
 - ~ 40% – 50% ljudi nije upoznato sa tim ko je predsjedavajući Kongresom/na čelu parlamentarnih grupa

Znanje u Crnoj Gori?

- *Koju funkciju vrši Ranko Krivokapic?*
- *Koliko poslanika ima CG parlament?*
- *Predsjednik Crne Gore ima pravo veta na odluke parlamenta? (Tačno/Netačno)*
- *Koji tip izbornog zakona je na snazi u Crnoj Gori?*
- *Ko je ministar odbrane Crne Gore?*
- *Nezaposlenost u Crnoj Gori u prethodnoj godini?*
- *Inflacija u Crnoj Gori u prethodnoj godini iznosio je?*
- *Godišnji budžet Crne Gore iznosi?*
- *Koliko država članica ima EU?*
- *Crna Gora je član Savjeta Evrope? (Tačno/Netačno)*

Znanje u Crnoj Gori?

- *Koju funkciju vrši Ranko Krivokapic?*
- *Koliko poslanika ima CG parlament?*
- *Predsjednik Crne Gore ima pravo veta na odluke parlamenta? (Tačno/Netačno)*
- *Koji tip izbornog zakona je na snazi u Crnoj Gori?*
- *Ko je ministar odbrane Crne Gore?*
- *Nezaposlenost u Crnoj Gori u prethodnoj godini?*
- *Inflacija u Crnoj Gori u prethodnoj godini iznosio je?*
- *Godišnji budžet Crne Gore iznosi?*
- *Koliko država članica ima EU?*
- *Crna Gora je član Savjeta Evrope? (Tačno/Netačno)*

..... **Studenti političkih nauka: 8.21/15**

Paradoks?

- Informisano građanstvo je nužno za funkcionisanje demokratije

+

- Građanstvo ne posjeduje dovoljno političkog znanja.

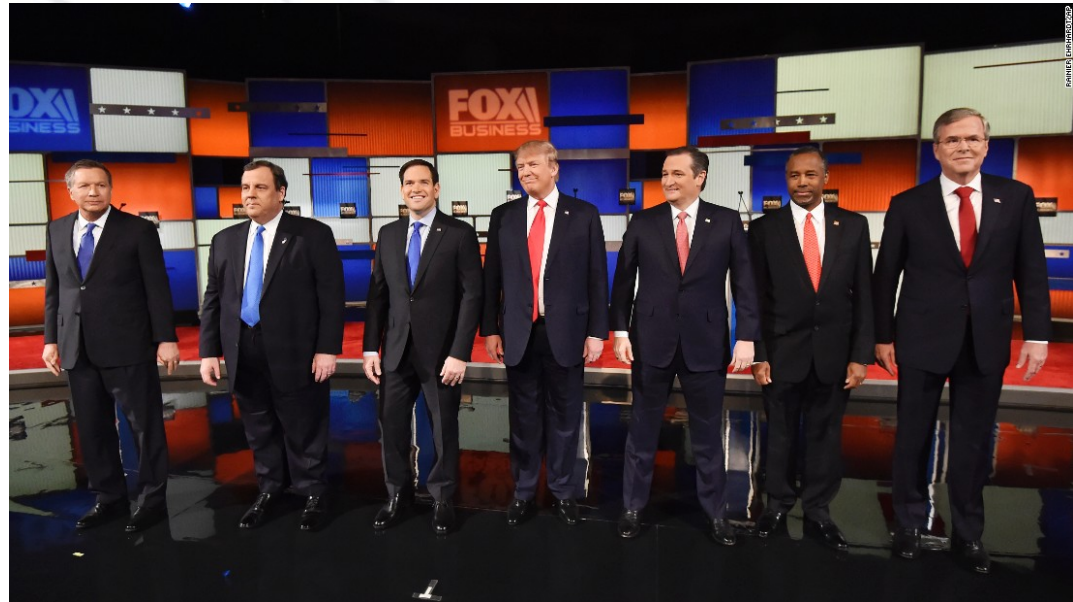
=

Demokratije funkcionišu (???)

Rješenje paradoksa

“Prečice” u donošenju odluka:

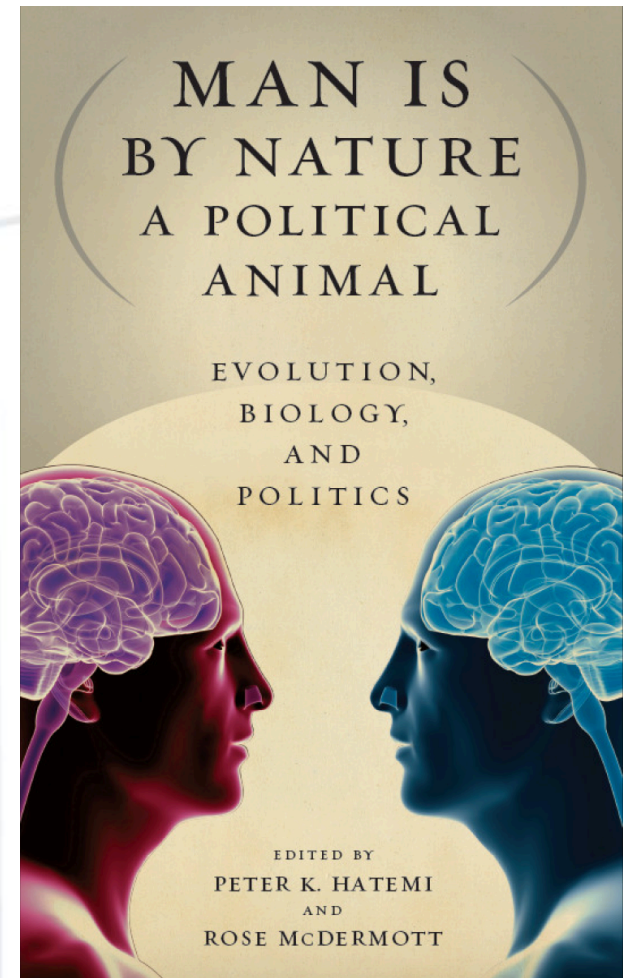
1. Partijska pripadnost
2. Društvo/porodica
3. Ideologija
4. Javna podrška
5. Ankete
6. Izgled kandidata

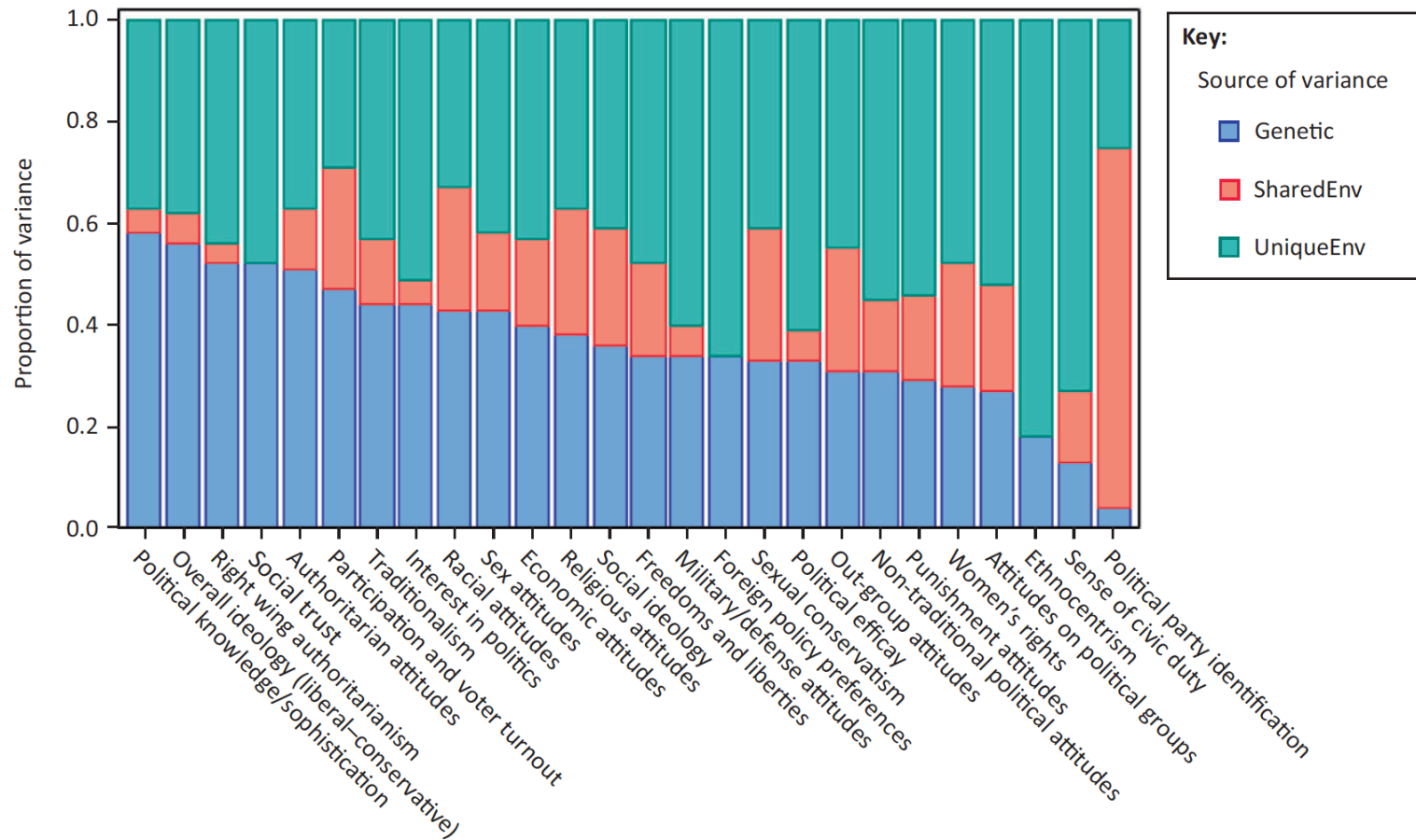
Odakle dolaze politički stavovi?

Porijeklo političkih stavova

- Učenje u primarnom okruženju – **socijalizacija**
 - *“Istorija nacije može se, u velikoj mjeri, objasniti promjenama u načinu na koji se roditelji, деца, očevi i sinovi, bore da ostanu u saglasju.”* Lane (1959)
 - Usvajamo modele ponašanja i kontekst u kome živimo/odrastamo
- **Zoon politicon** : *“Dakle, evidentno je da je država kreacija prirode, a čovjek politička životinja.”* Aristotel (Politika)

Da li sve učimo ?

Zakoni u političkim naukama?

Diverževov zakon

**Proporcion-
alni izborni
sistem:**

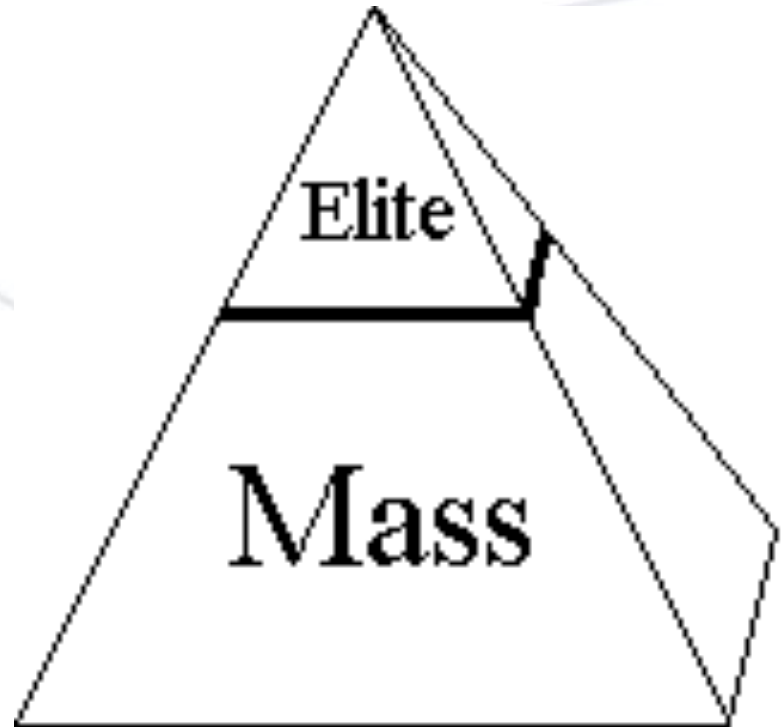

Diveržeov zakon

**Većinski
izborni
sistem:**

"Gvozdeni zakon" oligarhije

Alternativa Mihelsovom zakonu?

Zakon mira među demokratijama - Bobst

